

Sygn. akt III USKP 106/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania B. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

o rentę socjalną,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 2 marca 2022 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 16 października 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 16 grudnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. (organ rentowy) odmówił B. R. (wnioskodawca) prawa do renty socjalnej w trybie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 982 ze zm., dalej jako ustawa o rencie socjalnej). Powołując w

podstawie prawnej decyzji art. 4 ust. 1 ustawy rentnie socjalnej organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca nie spełnia koniecznej przesłanki nabycia prawa do dochodzonego świadczenia, skoro w świetle orzeczenia Komisji Lekarskiej ZUS z 13 grudnia 2016 r. nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Sąd Okręgowy w R. wyrokiem z 15 marca 2018 r., IV U (...) oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca w dniu 31 sierpnia 2016 r. złożył wniosek o przyznanie renty socjalnej. Orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 26 października 2016 r. uznano, że nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Rozpoznając sprzeciw od tego orzeczenia Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 13 grudnia 2016 r. nie stwierdziła u wnioskodawcy całkowitej niezdolności do pracy. Orzeczenie to stało się podstawą wydania decyzji zaskarżonej w niniejszym postępowaniu.

W postępowaniu sądowym przeprowadzony został dowód z opinii biegłych z zakresu okulistyki (2 biegłych) oraz medycyny pracy mający na celu weryfikację dotychczasowej oceny stanu zdrowia wnioskodawcy z postępowania administracyjnego. Biegły sądowy z zakresu okulistyki J. K. w opinii z dnia 29 marca 2017 r. stwierdził, że brak jest przyczyn powodujących całkowitą niezdolność do pracy wnioskodawcy. Wnioskodawca może wykonywać czynności zawodowe zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, jego aktualny stan narządu wzroku w tym ostrość wzroku nie stanowią przeciwwskazania do pracy. W związku z zarzutami pełnomocnika wnioskodawcy Sąd Okręgowy powołał innego biegłego z zakresu okulistyki. Biegły J. P. w opinii z 16 października 2017 r. stwierdził, że z powodu genetycznie uwarunkowanej choroby rogówek obu oczu okresowo dochodzi u wnioskodawcy do nawracających ubytków nabłonka rogówki, co łączy się z dużym światłowstrętem oraz dolegliwościami bólowymi. Z tego głównie powodu wnioskodawca pozostaje pod stałą kontrolą Kliniki Chorób Oka (...) w R. oraz Poradni Przyklinicznej w L.. W okresach zaostrzeń wywołuje to u niego częściową niezdolność do pracy, lecz poza tymi okresami zdolność do pracy w wyuczonym i wykonywanym uprzednio zawodzie nauczyciela zostaje zachowana. Z powodu istniejących u wnioskodawcy schorzeń okulistycznych nie można orzec całkowitej

niezdolności do pracy. Z kolei biegła sądowa z zakresu medycyny pracy rozpoznała u wnioskodawcy: dystrofię mikrotorbielowatą Cogana rogówek obu oczu, krótkowzroczność z astygmatyzmem obu oczu, zwyrodnienie krótkowzroczne siatkówek obu oczu i uznała, że schorzenia stwierdzone u wnioskodawcy związane są z chorobą oczu. Biegła odniosła istniejące schorzenia do wykonywanego zawodu (nauczyciel języka angielskiego) i posiadanych kwalifikacji i stwierdziła, że w aktualnym stopniu zaawansowania nie upośledzają sprawności ustroju w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do pracy, co potwierdziła także w opinii uzupełniającej. Do opinii zarzuty złożył pełnomocnik wnioskodawcy, kwestionując wnioski oraz podkreślając, że schorzenia narządu wzroku uniemożliwiają wnioskodawcy wykonywanie jakiegokolwiek pracy. Sąd Okręgowy uznał, że są one jedynie subiektywnym stanowiskiem wnioskodawcy, niemającym potwierdzenia w złożonych opiniach.

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o przedstawione dowody z dokumentów, zalegające w aktach organu rentowego, dokumentacji orzeczniczo-lekarskiej oraz aktach sądowych. Sąd dał wiarę dowodom z dokumentów, gdyż zostały one sporządzone przez powołane do tego osoby i w przepisanej formie, a ich autentyczność i treść nie budziły wątpliwości. Sąd Okręgowy dał wiarę także opiniom sądowo-lekarskim przeprowadzonym na potrzeby niniejszego postępowania przez biegłych z zakresu okulistyki i medycyny pracy i w oparciu o tak ustalony stan faktyczny uznał odwołanie wnioskodawcy za niezasadne.

Wnioskodawca zaskarżył powyższy wyrok Sądu Okręgowego apelacją, która została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z 16 października 2019 r., III AUa (...). W apelacji wnioskodawca podniósł liczne zarzuty procesowe dotyczące opinii biegłych, na których opierały się ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Apelacyjny stwierdził, że Sąd Okręgowy, dzieląc konkluzje opinii biegłych o braku podstaw do uznania wnioskodawcy za całkowicie niezdolnego do pracy, miał na względzie wypracowane w orzecznictwie kryteria. Biegli, wydający w sprawie opinie dysponowali wiadomościami specjalistycznymi, niezbędnymi do stwierdzenia okoliczności mających istotne znaczenie dla sprawy, a wydanie opinii poprzedzone zostało analizą dokumentacji

medycznej wnioskodawcy oraz przeprowadzonym z nim wywiadem i badaniem przedmiotowym. Biegli w wyczerpujący sposób uzasadnili swoje stanowisko co do niezaliczenia wnioskodawcy do osób całkowicie niezdolnych do pracy.

Sąd Apelacyjny zaznaczył, że skoro zgodnie z opinią biegłych wnioskodawca nie jest aktualnie osobą całkowicie niezdolną do pracy, to nie może skutecznie ubiegać się o przyznanie mu prawa do renty socjalnej. Za uznaniem miarodajności omawianych opinii biegłych, przemawiał także fakt jednomyślności oceny stanu zdrowia wnioskodawcy, zarówno z postępowania administracyjnego, jak i sądowego, gdyż lekarz okulista konsultant ZUS również nie stwierdził u wnioskodawcy całkowitej niezdolności do pracy, a jedynie częściową. Z tych też przyczyn Sąd Apelacyjny uznał, że brak jest podstaw do rozszerzania postępowania o dalsze opinie biegłych. Sąd Apelacyjny zaznaczył, że przedłożone orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawność dla miasta R. pochodziło z daty późniejszej niż zaskarżona w przedmiotowym postępowaniu decyzja. Ponadto Sąd Apelacyjny podkreślił, że niezdolność stwierdzona w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności nie odpowiada pojęciu niezdolności do pracy, które to jest kategorią ubezpieczenia społecznego, łączącą się z całkowitą lub częściową utratą zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu bez rokowania jej odzyskania po przekwalifikowaniu. Sąd Apelacyjny stwierdził, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił jednoznacznie przesądzić, iż aktualny stan zdrowia wnioskodawcy nie powoduje u niego całkowitej niezdolności do pracy. Potwierdził to dodatkowo pełnomocnik wnioskodawcy, który na rozprawie apelacyjnej przyznał, że wnioskodawca na chwilę obecną pozostaje w zatrudnieniu na uczelni.

Wnioskodawca zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości i wniósł o jego uchylenie oraz uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu ewentualnie uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania, a w przypadku uwzględnienia jedynie materialnej podstawy zaskarżenia o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i orzeczenie co do istoty sprawy i uznanie wnioskodawcy za osobą całkowicie

niezdolną do pracy i przyznanie mu renty socjalnej, a także zasądzenie kosztów postępowania za wszystkie instancje.

Wnioskodawca zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 12 ust. 1 i 2 oraz art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2, ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna) w związku z art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o rencie socjalnej w związku z art. 5 pkt 2 ustawy dnia 27 sierpnia 1997 r. rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2046 ze zm., dalej jako ustawa rehabilitacyjna) oraz przepisów postępowania: 1) art. 378 § 1 w związku z art. 13 § 2 w związku z art. 328 § 2 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.) w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 382 w związku z art. 233 w związku z art. 278 § 1 w związku z art. 286 w związku z art. 316 § 1 k.p.c.; 2) art. 378 § 1 w związku z art. 13 § 2 w związku z art. 328 § 2 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.) w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 278 § 1 w związku z art. 285 § 1 w związku z art. 286 w związku z art. 207 § 6 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.), art. 217 § 1-3 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.), art. 227 k.p.c.; 3) art. 378 § 1 w związku z art. 13 § 2 w związku z art. 328 § 2 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.) w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 207 § 6 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.), art. 217 § 1-3 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.), art. 227, art. 236 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.); 4) art. 378 § 1 w związku z art. 13 § 2 w związku z art. 328 § 2 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.) w związku z art. 391 § 1 k.p.c.; 5) art. 378 § 1 w związku z art. 13 § 2 w związku z art. 328 § 2 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.) w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 382 k.p.c. w związku z art. 12 ust. 1 i 2 oraz art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz 4 ustawy emerytalnej w związku z art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o rencie socjalnej w związku z art. 5 pkt 2 ustawy rehabilitacyjnej; 6) art. 13 § 2 w związku z art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1, art. 378 § 1 w związku z art. 386 § 4 w związku z art. 382 k.p.c.; 7) art. 13 § 2 w związku z art. 217 § 1, 2 i 3 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.) w związku z art. 227 w związku z art. 232 w związku z art. 278 § 1 w związku z art. 286 w związku z art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 378 § 1 w związku z art. 381 w związku z art. 382 k.p.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawcy organ rentowy wniosł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się zasadna.

Na wstępie Sąd Najwyższy stwierdza, renta socjalna ma charakter świadczenia zabezpieczającego, a jej celem jest kompensowanie braku możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu na to, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed wejściem na rynek pracy. Przesłanki nabycia prawa do renty socjalnej zostały określone w art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, który stanowi, że renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: 1) przed ukończeniem 18. roku życia; 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia; 3) w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Stosownie do art. 5 ustawy o rencie socjalnej, ustalenie całkowitej niezdolności do pracy następuje na zasadach i w trybie określonym w ustawie emerytalnej. Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej, stosowanym odpowiednio na podstawie art. 15 ustawy o rencie socjalnej, całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że pojęcia „całkowita niezdolność do pracy” i „naruszenie sprawności organizmu” w rozumieniu art. 4 ustawy o rencie socjalnej nie są tożsame i stany te mogą powstać w różnych momentach. Całkowita niezdolność do pracy, będąca przesłanką prawa do renty socjalnej, może powstać po upływie okresów wskazanych w art. 4 ust. 1 tej ustawy, ale dla nabycia prawa do renty socjalnej istotne jest, aby przyczyna naruszenia sprawności organizmu powodująca całkowitą niezdolność do pracy powstała nie później niż w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o rencie socjalnej (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 stycznia 2011 r., I UK 240/10, Monitor Prawa Pracy 2011 nr 6, s. 31-322; z dnia 26 lipca 2011 r., I UK 6/11, LEX nr 1026617; z dnia 28 lutego 2012 r., I UK 279/11, LEX nr 1165283). A zatem dla ustalenia prawa do renty socjalnej koniecznej jest

określenie 1) czy naruszenie sprawności organizmu powstało w okresach wyrażonych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o rencie socjalnej; 2) czy naruszenie sprawności organizmu stanowi przyczynę niezdolności do pracy oraz 3) czy stwierdzona niezdolność do pracy ma charakter niezdolności całkowitej. Poprzeczka do uzyskania prawa do renty socjalnej jest więc zawieszona dla wnioskodawcy bardzo wysoko, co jednak nie zwalnia organu rentowego ani sądów orzekających w sprawie z wnikliwej oceny, w jaki stopniu stan zdrowia wnioskodawcy, chorującego na chorobę narządu wzroku o specyficznych objawach, przekłada się na możliwość wykonywania jakiejkolwiek pracy w normalnych warunkach.

W niniejszej sprawie sporne zaś było od początku i nadal wymaga wyjaśnienia, czy wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy. Wnioskodawca skierował do organu rentowego wniosek o przyznanie renty socjalnej, motywowany występowaniem u niego schorzenia oczu – dystrofii mikrotorbielowatej Cogana. Już na drugiej stronie Zaświadczenia o stanie zdrowia dla celów świadczeń z ubezpieczenia społecznego wydanego przez lekarza prowadzącego leczenie, znajdującego się w aktach organu rentowego, można znaleźć twierdzenie, że choroba ta ma charakter wrodzony, ale objawy ujawniają się po 30 roku życia, chociaż ani w tym miejscu, ani też w Orzeczeniu Lekarza Orzecznika ZUS czy też Komisji Lekarskiej ZUS nie wyjaśniono, czy taka sytuacja miała miejsce tylko w przypadku wnioskodawcy, czy też jest to cecha charakterystyczna tej choroby. Należy także podkreślić, że Lekarz Orzecznik ZUS przed wydaniem opinii, z uwagi na wysoko specjalistyczny charakter choroby wnioskodawcy, zasięgnął opinii specjalisty lekarza konsultanta z zakresu okulistyki, który w wypełnionym formularzu opinii zaznaczył, że wnioskodawca jest niezdolny do pracy (karta 24 akt organu rentowego). W podsumowaniu lekarz konsultant stwierdził, że objawy kliniczne mają charakter napadowy i mogą w znacznym stopniu ograniczać aktywność zawodową oraz czynności życia codziennego, co czyni wnioskodawcę okresowo częściowo niezdolnym do pracy. Konsultant nie wykluczył ani pogorszenia, ani możliwości poprawy stanu wnioskodawcy. Nie przedstawił też szczegółowych informacji o przebiegu choroby, ilości napadów czy ich częstotliwości. Lekarz orzecznik ZUS oraz Komisja Lekarska ZUS, uwzględniając

opinię konsultanta, uznali, że wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy bez głębszego uzasadnienia, odniesienia się do okresów nasilenia choroby czy też analizy opinii konsultanta (w zakresie wniosków obie opinie są niemalże tożsame treściowo). Powyższe orzeczenia stanowiły podstawę wydania przez organ rentowy decyzji odmawiającej wnioskodawcy prawa do świadczenia.

W wyniku wniesienia przez wnioskodawcę odwołania Sąd Okręgowy powołał biegłego z zakresu okulistyki oraz medycyny pracy. Biegły z zakresu okulistyki stwierdził, że brak jest przyczyn powodujących całkowitą niezdolność do pracy wnioskodawcy. Wnioskodawca może wykonywać czynności zawodowe zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, jego aktualny stan narządu wzroku w tym ostrość wzroku nie stanowią przeciwwskazania do pracy. Biegły ten wprawdzie stwierdził, że w czasie zaostrzenia się objawów choroby wnioskodawca odczuwa silny ból oczu oraz światłowstręt, klucie, pieczenie oraz pogorszenie widzenia, nie stwierdził natomiast, mimo dostępu do dokumentacji medycznej wnioskodawcy jak często dochodzi u wnioskodawcy do zaostrzeń, a także jak długo one trwają. Uznał, że wnioskodawca może wykonywać czynności zawodowe w wyuczonym zawodzie – nauczyciel języka angielskiego, gdyż jego aktualny stan narządu wzroku nie stanowi przeciwwskazań do pracy (karta 92 akt). Sąd Najwyższy podkreśla w tym miejscu, że opinia biegłego była wyjątkowo lakoniczna (uzasadnienie nie obejmowała nawet jednej strony standardowego wydruku), a przeprowadzona w niej analiza stanu zdrowia wnioskodawcy w kontekście zdolności do pracy w wyuczonym zawodzie nie dawała podstaw do przyjęcia wyrażonej w niej konkluzji, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy. Z uwagi na brak wyjaśnienia w jaki sposób przebiega stwierdzona choroba u wnioskodawcy pod względem częstotliwości i długości okresów napadu światłowstrętu.

Z kolei biegła z zakresu medycyny pracy rozpoznała u wnioskodawcy: dystrofię mikrotorbielowatą Cogana rogówek obu oczu, krótkowzroczność z astygmatyzmem obu oczu, zwyrodnienie krótkowzroczne siatkówek obu oczu. Biegła stwierdziła, że na aktualnym etapie zaawansowania występujące u wnioskodawcy schorzenia nie upośledzają sprawności ustroju w stopniu, powodującym całkowitą niezdolność do pracy. Podkreślić w tym miejscu należy, że biegła zaznaczała w swojej opinii wysoce specjalistyczny charakter schorzenia

wnioskodawcy, a swoje wnioski końcowe oparła na standardach orzeczniczych ZUS, które za podstawę rozstrzygnięcia o niezdolności do pracy przyjmują stopień upośledzenia sprawności organizmu, który to biegła oceniła w oparciu o wadę wzroku wnioskodawcy, leczoną okularami korekcyjnymi (karta 103 akt), nie zaś w oparciu o objawy dystrofii, częstość ich występowania oraz ich przełożenie na wykonywanie obowiązków pracowniczych.

W wyniku wniesienia zastrzeżeń do obu powyższych opinii Sąd Okręgowy powołał drugiego biegłego z zakresu okulistyki oraz wezwał biegłą z zakresu medycyny pracy do przedstawienia opinii uzupełniającej.

Drugi biegły z zakresu okulistyki stwierdził, że z powodu genetycznie uwarunkowanej choroby rogówek obu oczu okresowo dochodzi u wnioskodawcy do nawracających ubytków nabłonka rogówki, co łączy się z dużym światłowstrętem oraz dolegliwościami bólowymi. Z tego głównie powodu wnioskodawca pozostaje pod stałą kontrolą Kliniki Chorób Oka (...) w R. oraz Poradni Przyklinicznej w L.. W okresach zaostrzeń wywołuje to u niego częściowa niezdolność do pracy, lecz poza tymi okresami zdolność do pracy w wyuczonym i wykonywanym uprzednio zawodzie nauczyciela zostaje zachowana. Opinia ta jest jeszcze bardziej lakoniczna niż opinia pierwszego biegłego z zakresu okulistyki. W żaden sposób biegły nie analizuje częstotliwości zaostrzeń choroby wnioskodawcy, mimo dostępu do jego dokumentacji medycznej, ani też nie uzasadnia, dlaczego uznaje wnioskodawcę za częściowo niezdolnego do pracy w okresach zaostrzeń i jak objawy choroby mają się do wykonywania przez niego obowiązków pracowniczych.

W opinii uzupełniającej biegła z zakresu medycyny pracy podtrzymała swoje stanowisko, że wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy dydaktycznej, a jedynie częściowo. Stwierdziła, że wnioskodawca mógłby się ubiegać o orzeczenie o niepełnosprawności z uwagi na schorzenie wzroku, a przy poszukiwaniu pracy powinien się skupić na stanowisku lektora, pracującego głównie w oparciu o metodę akustyczną (w przeważającej części bazuje ona na słuchaniu oraz mówieniu do odbiorców), sugerując pośrednio, że wnioskodawca może mieć trudności z wykonywaniem czynności, do których konieczne jest używanie narządu wzroku, takich jak sprawdzanie pisemnych postępów w nauce uczniów (sprawdziany, testy), zapisywaniem słów czy też korzystaniem z systemów

teleinformatycznych, w które wprowadza się wyniki pracy uczniów/studentów. Żaden z biegłych nie odniósł się do momentu powstania u wnioskodawcy naruszenia sprawności organizmu (jedynie lekarz konsultant ZUS uznał, że moment ten jest trudny do określenia – karta 26 akt organu rentowego), a zatem do realizowania przez niego podstawowego kryterium przyznania prawa do świadczenia, o które się ubiegał.

Wydane w oparciu o powyższe opinie biegłych orzeczenie Sądu Okręgowego wnioskodawca zaskarżył apelacją, która zawierała szereg szczegółowych zarzutów do tych opinii i zrekonstruowanego w oparciu o nie stanu zdrowia wnioskodawcy, w kontekście jego niezdolności do pracy. Zarzuty te nie zostały szczegółowo rozpoznane przez Sąd Apelacyjny, który - nie rozszerzając postępowania dowodowego - stwierdził, że ustalony stan faktyczny sprawy pozwala na stwierdzenie, że wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Sąd Apelacyjny nie zwrócił uwagi na wyjątkową – na tle specyfiki stwierdzonej u wnioskodawcy choroby narządu wzroku - lakoniczność wydanych w sprawie opinii, przejawiającą się w braku ustalenia, w jaki sposób przebiega (objawia się) choroba u wnioskodawcy oraz w jaki sposób jej przebieg wpływa na możliwość wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia zgodnie z pojęciem całkowitej niezdolności do pracy. Sąd drugiej instancji nie odniósł się również w zindywidualizowany sposób – wymagany akurat w okolicznościach tej sprawy w kontekście treści zarzutów apelacyjnych - do precyzyjnie sformułowanych zarzutów apelacyjnych w tym zakresie. Podkreślić należy, że zarzuty te nie stanowiły dość często występującej w sprawach rentowych gołosłownej polemiki z oceną stanu zdrowia dokonaną przez biegłych. Zarzuty te wytykały opiniom, a przez to ustaleniom stanowiącym podstawę orzeczenia Sądu pierwszej instancji, lakoniczność i powierzchowność w kontekście wpływu dość specyficznego schorzenia narządu wzroku na możliwość wykonywania pracy przez wnioskodawcę.

Powyższe rozważania doprowadziły Sąd Najwyższy do wniosku, że podniesione przez wnioskodawcę w skardze kasacyjnej zarzuty procesowe są zasadne w zakresie dotyczącym art. 378 § 1 w związku z art. 13 § 2 w związku z art. 328 § 2 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.) w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 382 w związku z art. 233 w związku z art. 278 § 1 w związku z

art. 286 w związku z art. 316 § 1 k.p.c.; art. 378 § 1 w związku z art. 13 § 2 w związku z art. 328 § 2 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.) w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 278 § 1 w związku z art. 285 § 1 w związku z art. 286 w związku z art. 207 § 6 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.), art. 217 § 1-3 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.), art. 227 k.p.c. oraz art. 378 § 1 w związku z art. 13 § 2 w związku z art. 328 § 2 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.) w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 378 § 1 w związku z art. 13 § 2 w związku z art. 328 § 2 (w brzmieniu sprzed 7 listopada 2019 r.) w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 382 k.p.c. w związku z art. 12 ust. 1 i 2 oraz art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2, które to uchybienie nie pozwalają Sądowi Najwyższemu uznać za prawidłowe określenie stanu zdrowia wnioskodawcy. W konsekwencji za zasadny należało zarzut naruszenia art. 12 ust. 1 i 2 oraz art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2, ust. 4 ustawy emerytalnej w związku z art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o rencie socjalnej w zakresie oceny przesłanki niezdolności wnioskodawcy do pracy.

Sąd Najwyższy nie uwzględnił natomiast zarzutu naruszenia prawa materialnego w części obejmującej art. 5 pkt 2 ustawy rehabilitacyjnej w zakresie, dotyczącym pominięcia przy rozpoznawaniu sprawy orzeczenia o niepełnosprawności, wydanego po dacie wydania zaskarżonej w sprawie decyzji. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego orzeczenie o niepełnosprawności nie może być pomijane przy rozstrzyganiu o prawie do renty z tytułu niezdolności do pracy (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 lutego 2005 r., I UK 179/04, LEX nr 375620; z dnia 28 stycznia 2004 r., II UK 222/03, OSNP 2004 nr 19, poz. 340; z dnia 17 lutego 2009 r., I UK 233/08, LEX nr 736713). Orzeczenie o niepełnosprawności może mieć bowiem wpływ na ustalenie niezdolności do pracy, chociaż nie jest to wpływ przesądzający. Brak bowiem podstaw do utożsamiania pojęć prawnych „niezdolności do pracy” (art. 12 ust. 1 emerytalnej) oraz „niepełnosprawności” (art. 1 i art. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 511). Każde z nich posiada odmienną definicję legalną (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2017 r., III UK 197/16, niepublikowane). Należy jednak pamiętać, że orzeczenie o niepełnosprawności w stosunku do wnioskodawcy wydano w 2018 r. a odwołujący się zaskarżył decyzję

organu rentowego z 2016 r. Orzeczenie to nie mogło zatem stanowić elementu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia o zasadności decyzji organu rentowego. Może natomiast stanowić podstawę faktyczną dla wystąpienia przez odwołującego się z nowym wnioskiem rentowym (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2021 r., III USK 82/21, LEX nr 3226741).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., orzekł jak w sentencji.